

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 23 april 2008

Mål nr

Ö 2942-07

KLAGANDE

IH

Ombud: MHM

MOTPART

Skatteverket

171 94 Solna

SAKEN

Utmätning

ÖVERKLAGADE AVGÖRANDET

Hovrätten för Västra Sveriges beslut den 4 juli 2007 i mål ÖÄ 1921-07

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen ändrar hovrättens beslut endast på det sätt att tiden för att med tillämpning av 4 kap. 20 § utsökningsbalken väcka talan vid Göteborgs tingsrätt bestäms till en månad från dagen för Högsta domstolens beslut.

Högsta domstolens beslut den 27 november 2007 om inhibition skall inte längre gälla. Den utmäta personbilen får inte utan IH samtycke säljas förrän tvisten har blivit slutligt avgjord eller tiden för talans väckande har gått ut.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

IH har yrkat att utmätningen av personbilen av märket Hyundai Getz med registreringsnummer (A) skall hävas.

Skatteverket har bestritt ändring men anført att tidsfristen för IH att väcka talan skall räknas från det att hon delges Högsta domstolens beslut.

Högsta domstolen har i beslut den 27 november 2007 förordnat att ytterligare åtgärd för verkställighet av Kronofogdemyndighetens, enhet Göteborg, utmätningsbeslut den 13 september 2006 tills vidare inte får ske.

SKÄL

För betalning av statens fordran på LH utmätte Kronofogdemyndigheten den 13 september 2006 en personbil av märket Hyundai Getz. Vid utmätningstillfället var bilen i LHs besittning. LHs mor, IH, har överklagat utmätningsbeslutet och yrkat att utmätningen skall upphävas eftersom hon äger bilen.

IH har uppgett att hon saknar körkort och att bilen inköptes i syfte att lånas ut till sonen LH, eftersom denne behövde bil för att kunna ta sig till och från arbetet samt för att sonen skulle kunna hjälpa henne och hennes make, som vid köpet var 74 respektive 78 år, med resor till läkarbesök. Av handlingarna i målet framgår att LH vid tiden för köpet av bilen var utsatt för löneutmätning. IH har uppgett att bilens värde tagits upp i makarnas

förmögenhetsdeklaration samt i bouppteckningen efter hennes numera avlidne make.

IH har till stöd för sitt yrkande ingett ett köpeavtal med Frontbilar i Sisjön AB daterat den 21 juni 2005, där hon anges som köpare av bilen samt ett försäkringsbrev enligt vilket bilen försäkrades med henne som försäkringstagare från den 29 juni 2005. Av utdrag från bilregistret framgår att hon samma dag registrerades som ägare till bilen.

Den 8 maj 2006 registrerades LH i bilregistret som ägare till bilen och hos försäkringsbolaget som försäkringstagare. Som förklaring till detta har IH uppgett att hon, sedan ett försäkringsfall inträffat, fick uppgift från försäkringsbolaget att försäkringen inte gällde när LH körde bilen, om inte bilen var registrerad på honom och han tecknade försäkring för bilen; någon verklig överlåtelse av bilen till LH har inte gjorts. Till stöd för att någon överlåtelse inte har skett har IH åberopat en handling, daterad den 9 maj 2006, ställd till Hovrätten för Västra Sverige och ingiven dit i december 2006, i vilken anges att försäkringen ändrades på LH enligt Folksam, men att bilen ägs av henne och maken och inte av LH samt att det var hon som betalat köpeskillingen. Handlingen är undertecknad av makarna och av LH.

En gäldenär skall anses vara ägare till lös egendom som han har i sin besittning, om det inte framgår att egendomen tillhör annan (4 kap. 18 § första stycket utsökningsbalken). Att besittningen utgör en presumtion för gäldenärens äganderätt har sin grund i antagandet att lös egendom regelmässigt tillhör den som har egendomen i sin besittning och hänger samman med den betydelse som tradition av lös egendom har för skydd mot överlåtarens borgenärer. Om tredje man härleder sin rätt från gäldenären krävs för att undvika utmätning att tredje mannens förvärv är sakrättsligt skyddat mot gäldenärens borgenärer enligt vad som gäller härom. En tredje man som åberopar annan grund för sitt äganderättsanspråk än överlåtelse

från gäldenären måste, för att freda egendom i gäldenärens besittning från utmätning för dennes skulder, styrka sin rätt till egendomen.

Att tredje man styrker att han förvärvat egendomen med äganderätt kan inte ensamt ges innebörden att den vid utmätningen alltjämt tillhör honom. När det inte genom de yttre omständigheterna är uppenbart att egendomen tillhör någon annan än gäldenären, har tredje man därför även att visa på vilken grund gäldenären har egendomen i sin besittning utan att äga den, exempelvis genom avtal om deposition, pant eller nyttjanderätt. Det bör då i regel krävas att tredje mans anspråk styrks med skriftligt bevis, såsom avbetalningskontrakt, pantavtal eller nyttjanderättsavtal (prop. 1980/81:8 s. 424). Man kan även tänka sig att tredje man styrker sin rätt t.ex. genom handlingar som visar att egendomen fränstulits honom. Den som överklagar ett beslut om utmätning kan emellertid enligt lagen (1996:242) om domstolsärenden begära att domstolen skall hålla sammanträde och har därvid möjlighet att förebringa bl.a. vittnesförhör; lagen tillåter också att skriftliga vittnesberättelser åberopas i annan utsträckning än i tvistemål (jfr prop. 1995/96:115 s. 78 och 165 f. samt Gregow i SvJT 2008 s. 162 f.).

Om tredje man lägger fram en i och för sig tillräcklig bevisning för att styrka sitt anspråk skall utmätningen hävas, om inte sökanden presenterar ett sådant stöd för sina invändningar mot tredje mans bevisning att denna inte längre är tillräcklig (jfr angående den s.k. falska bevisbördan NJA 2006 s. 367 med där gjorda hänvisningar samt Fitger, Lagen om domstolsärenden, 2 uppl. 2004, s. 195 f.). Frågan om tredje man har fullgjort sin bevisbörda får sedan avgöras genom en slutlig avvägning av all den framlagda bevisningen. Att i utsokningsärenden utredningen inte blir så fullständig och de faktiska omständigheterna inte så allsidigt belysta som i tvistemål kan föranleda vissa modifieringar i kraven på utredning men utgör inte skäl att frångå principen att det åvilar tredje man att styrka sin rätt till egendomen.

Genom det åberopade köpeavtalet, försäkringsbrevet samt utdraget från bilregistret får IH anses ha styrkt att hon i juni 2005 förvärvade bilen i eget namn och för egen räkning. Hennes påstående om att bilen därefter omedelbart lånats ut till LH vinner stöd av de uppgifter hon lämnat om makarnas och LHs ekonomiska och faktiska förhållanden samt av den omständigheten att hon i anslutning till köpet registrerades som ägare och försäkringstagare till bilen. Nu angivna omständigheter har inte heller bestritts av Skatteverket.

I avsaknad av något stöd för att IH efter sitt ursprungliga förvärv överlätit äganderätten till bilen till LH skulle det kunna anses att IH genom vad som nu redovisats förmått styrka sin äganderätt och visa varför LH hade besittningen till bilen vid utmätningstillfället.

Skatteverket har emellertid anfört att det i bilregistret den 8 maj 2006 antecknades att en överlåtelse av bilen skett från IH till LH samt att LH vid tiden för utmätningen var registrerad som försäkringstagare beträffande bilen. De av Skatteverket anförda omständigheterna innebär att det inställer sig sådant tvivel om äganderätten till bilen att IH inte kan anses ha visat att hon även vid utmätningstillfället den 13 september 2006 var ägare till bilen och att utmätningen därför bör hävas. Vad IH har uppgett om anledningen till att LH registrerades som ägare av fordonet i fordonsregistret och som försäkringstagare och den av henne åberopade handlingen, ställd till Hovrätten för Västra Sverige, utgör inte tillräckligt stöd för att göra en annan bedömning.

IHs överklagande kan därmed inte bifallas. Det föreligger emellertid, som hovrätten också funnit, skäl att meddela henne ett föreläggande enligt 4 kap. 20 § utsökningsbalken.

Den tid av en månad inom vilken IH har att väcka talan mot staten och LH skall räknas från dagen för Högsta domstolens beslut (jfr NJA 1983 s. 358 samt Gregow, Tredje mans rätt vid utmätning, 1987, s. 260).

I avgörandet har deltagit: justitieråden Leif Thorsson, Kerstin Calissendorff, Anna Skarhed (referent), Gudmund Toijer och Lena Moore (skiljaktig)
Föredragande revisionssekreterare: Charlotte Dahl

	BILAGA TILL PROTOKOLL 2008-02-05	
		Mål nr Ö 2942-07

SKILJAKTIG MENING

Justitierådet Lena Moore är skiljaktig och anför:

”Nionde stycket, som börjar ”I avsaknad av...”, och återstoden av domskälen bör ersättas med följande.

Skatteverket har gjort gällande att bilen därefter överlåtits till LH. Verket har här åberopat att det i bilregistret den 8 maj 2006 antecknades att en överlåtelse av bilen skett från IH till LH och att LH vid tiden för utmätningen var registrerad som försäkringstagare beträffande bilen.

Mot de av Skatteverket anförda omständigheterna skall ställas att IH har lämnat en rimlig förklaring till att LH registrerades som ägare av fordonet i fordonsregistret och som försäkringstagare och att hennes uppgifter har bekräftats av LH och hennes make i den handling som IH åberopat i hovrätten. Till detta skall läggas att bilen även därefter enligt IH tagits upp i makarnas självdeklaration.

Vid en slutlig avvägning av den framlagda bevisningen finner Högsta domstolen, med hänsyn till de speciella förhållandena i målet, att vad Skatteverket anført inte kullkastar den bevisning som IH lagt fram om att hon äger bilen och varför bilen fanns i LH besittning vid utmätningstillfället.

Utmätningen skall därför hävas.”